

ZIJN ALLE ZWANEN WIT ?

Joris Denoo

De auteur schreef deze eenakter na lectuur van diverse boeken van Nassim Nicholas Taleb, oud-beurshandelaar en professor in de toevalskunde. Die handelen over de rol van het toeval in de economie en in het leven. Bepaalde gebeurtenissen worden door hem 'zwarte zwanen' genoemd: toevallige gebeurtenissen met verstrekende gevolgen. Het schrijven van een bestseller, het winnen van de lotto, een wereldramp of een gigantische aanslag zijn zwarte zwanen. Ook Wall Street kende zijn zwarte zwanen.

In ZIJN ALLE ZWANEN WIT ? komt een raadselachtig pak pardoes uit de lucht te vallen, tussen twee mensen in. Wat steekt erin? Lode en Claude (of desgewenst Christa en Christine) – twee doorsnee vertegenwoordigers van het menselijk ras – krijgen ermee te maken.

Een eenakter voor drie personen en een fles melk. Geen decor. Duur: vijfenveertig minuten.

Claude – Dag Lode. (Christa)

Lode – Dag Claude. (Christine)

Claude – Hoe maak je het nog, Lode?

Lode – Ewel Claude, dat verklap ik je niet.

Claude – En waarom niet, Lode?

Lode – Omdat je 't dan zelf zou maken, Claude. Je imiteert me zo vaak!

Claude – Je imiteert me zo vaak! En jij niet zeker?! Amai, je wikt je woorden nogal, zeg!

Lode – Het wikken van woorden is als het wokken van groenten.

Claude – Je vergat er 'Claude' aan toe te voegen.

Lode – Claude.

Claude – Ah, je maakt de groenten dus hard? Als je woorden?

Lode – Maar nee: net zacht! Of halfzacht. Jij lijkt me ook geen keukenpiet.

Claude – Ik kook al bij de gedachte.

Lode – En wat zeg je dan?

Claude – Lode.

Lode – En voluit ... wordt dat dan ...

Claude – Ik kook al bij de gedachte, Lode.

Lode – Prima, Claude. Altijd met zeven woorden spreken. Je hoeft daarvoor toch niet zo'n klootzak te zijn hé?

Claude – Nee hoor, Claude. Eh ... ik bedoel: Lode.

Lode – Bezoedel jezelf niet, Claude. Wok je woorden!

Claude – Lode, iets anders: hoe oud ben je nu eigenlijk?

Lode – Wel, Claude, ik ben nog nooit zo jong geweest als nu.

Claude – Dat is verdomd goed nieuws.

Lode – Ik had het graag voor mezelf gehouden.

Claude – O, bang om een rondje te moeten geven, Ebenezer Scrooge?

Lode – Zit toch niet zo op mijn vel!

Claude – Weet je: elk jaar passeren we ook onze sterfdag.

Lode – En een kapotte klok duidt ook tweemaal per etmaal het juiste uur aan.

Claude – Jij bent niet voor één gat te vangen hé.

Lode – Gelijk ik op een muis misschien?

Claude – Dan imiteer ik je zeker nooit ofte nimmer.

Lode – De muis dirigeerde nochtans een tijdlang de digitale wereld.

Claude – Tja ... zo gepiept hoor. Maar wil je er niet over praten?

Lode – Waarover?

Claude – Over je leeftijd.

Lode – Nee.

Claude – Godzijdank!

Lode – ... piepte de muis.

Claude – Kunnen we ... Kunnen we nu misschien de metafoor van de muis eh ... in zijn holletje laten?

Lode – Zijn holletje!? Is dat misschien een ... een petofoor?

Claude – Zeg ... we zijn ver heen hé.

Lode – Ja ... in een godverlaten gat van de wereld ...

Claude – Je kunt het echt niet laten hé.

Lode – Maar jij bent begonnen hé, Claude!

Claude – Allez, vooruit: we gooien het over een andere ...

ER KOMT IETS GROOTS UIT DE LUCHT VALLEN; DAT KUKELT MET EEN ENORME BONS OP DE BEGANE GROND TUSSEN LODE EN CLAUDE IN. ZE SCHRIKKEN ZICH EEN AAP. HET DING IS IN ZEILDOEK VERPAKT. ONDEFINIEERBARE VORM.

Lode – EEKK!!!

Claude – AAAHH!!!

Lode – ... boeg?

Claude – Hé?

Lode – ... andere ... boeg?

Claude – Duidelijk!

(Ze bekijken het ding een poos en controleren ook het lucht-ruim).

Lode – Als je 't mij vraagt: hier is iets niet pluis.

Claude – Ewel, Lode: ik val eerlijk gezegd ook uit de lucht.

Lode – Uitkijken met metaforen hé, Claude.

Claude – Maar wat is dat eigenlijk?

Lode – Het gewicht van de wereld?

Claude – Tachtig kilogram Newton?

Lode – Een ontsnapte para... chute?

Claude – Een gevallen engel?

Lode – Eh ... een ... eh ... deus ex machina misschien?

Claude – Wat voor machien?

Lode – O ... iets met lucht. En in 't Latijn.

Claude – Iets dat dus wel pluis is?

(Claude beroert met een voet omzichtig het ding).

Lode – Tja ... In 't Latijn is 't gewoonlijk goed hé.

Claude – Dat is Latijn voor mij.

Lode – Ja, ik zwijg al, Claudius. (Christina)

(Ze 'besnuffelen' nieuwsgierig het pak).

Lode – Riek jij iets?

Claude – Rieken of ruiken?

Lode – Laten we het hier maar op rieken houden.

Claude – Mijn neus vertelt me niets.

Lode – Je gaat nochtans prat op je neus voor zaken.

Claude – Dat zou hier best wel eens een onwelriekend zaakje kunnen zijn.

(Maakt aanstalten om het ding aan te raken).

Lode – Sstt ... ! Niet doen! Aankomen is kopen!

Claude – Verdomd, je doet me meer schrikken dan dat pardoesding hier!

Lode – Dat wàt?

Claude – Pardoesding.

Lode – Wat is dat voor rariteit?

Claude – Wel: iets dat pardoes uit de lucht komt te vallen.

Lode – Ja, maar we weten nu nog altijd niet wat erin steekt hé.

Alleen de ... pardoeserigheid kennen we.

Claude – Zouden we het niet openmaken? Openknopen? Openritsen?

Lode – Ik kom daar niet aan!

Claude – Allez ... schijtlijster: 't is Toetanchamon niet, hoor.

Lode – Mocht het de Toet zijn, dan waren we hier aan het stofzuigen.

Claude – Die hier ziet er inderdaad wat properder uit.

Lode – Maar wie zegt dat het een mens is?

Claude – Geef het eens een duwtje.

Lode – Ik kom daar niet aan bis!

Claude – Tja ... We zitten hier duidelijk met een probleem.

Lode – Als we er niet naar kijken, hebben we dat probleem niet, Claude.

Claude – Misschien heb jij ook liever dat ik jou niet aankijk, Lode?

Lode – Ik zal dat maar als een retorische oprisping beschouwen.

Claude – Er komt ook geen geluid uit.

Lode – Tja ... na zo'n doodssmak ... hoe zou je zelf zijn.

Claude – Voor eeuwig en altijd ... stil.

(Even stilte. Lode en Claude – of Christa en Christine – lopen wat kringetjes om het ding heen. Ze verwijderen er zich even van, handen op de heupen, peinzend toekijkend. Dat mag eventueel symmetrisch gebeuren. Plotseling is er minimale beweging merkbaar in het pak, even maar. Lode en Claude reageren daar echter helemaal niet op. Mocht het publiek nu al daarop reageren, dan negeren de beide personages dat).

Lode – Hopelijk ontploft dat ding niet plotseling.

Claude – De meeste ontploffingen gebeuren nogal plotsklaps, hé.

Lode – Taalterrorist.

Claude – Het is misschien aan het gisten; god weet wat we ontdekken als we de verpakking ...

Lode – Kom er niet aan, hé!

Claude – Kijken mag toch, hé.

Lode – Zeg: heb jij daarnet eigenlijk een vliegtuig horen passeren?

Claude – Eh ... nee. Wie let er daar nu op. Het is wel vaker spitsuur in de lucht.

Horen en zien vergaat je soms.

Lode – Zou het kunnen dat een vliegtuig een stuk van zijn vracht heeft verloren?

Claude – Of het kan ook een afrekening zijn. Die verpakking ziet er eh ... vakkundig uit. Professioneel werk. Precies een eh ... delivery van de maffia. Kant-en-klaar aan huis geleverd.

Lode – Die delivery valt dan wel pardoes ons leven binnen. Net zo goed was het op onze kop. Nou: een van onze koppen.

Claude – Misschien was het een aanslag?

Lode – We vormen wel heel kleine doelwitjes.

Claude – Waar twee of meer samenzijn ... daar ben Ik in hun midden.

Lode – Waw ... Bijbelvast, ja? God komt uit Zijn hemel te vallen?

(Hier is er andermaal wat beweging onder het zeildoek te bespeuren, ietwat duidelijker dan daarnet. De beide personages reageren nog altijd niet. Ze negeren ook eventuele reacties uit het publiek).

Claude – Zeg, Lode: en als we nu eens het grotere geheel be-
keken?

Lode – Ja ... je kunt gelijk hebben. The big picture, hé ...

Claude – Dat werpt misschien wat licht op de zaak.

Lode – We zijn inderdaad te veel op dat ding hier gefocust. Tijd
voor een stapje achteruit.

Claude – Of vooruit. Het grotere geheel dus ...

*(Ze komen naar voren, wenden zich naar de zaal en buigend
turend over de hoofden heen naar de verte).*

Lode – The sky is the limit.

Claude – Dat ziet er hier nogal chic uit. Is it sky or is it leather?

*(Ondertussen beweegt het pak ten derden male even, achter
ze. Ze merken dat natuurlijk niet).*

Claude – Iets opvallends te signaleren, Lode?

Lode – Niets opvallends te signaleren, Claude.

Claude – Het is één groot zwart gat hé.

Lode – Een oneindige duisternis inderdaad. Ik word er bijna
rustig van.

Claude – Ben je veranderd van medicatie misschien?

Lode – We zijn allebei nachtblind. Zoals iedereen.

Claude – Waw, dat is nog eens een filosofie zeg! Heb je mis-
schien ook een broer aan de universiteit in bokaal nummer 7?

Lode – Ja, en als doctor in de filosofie zou ik je toch ook een
blauw pilletje voorschrijven, grote verpakking. Twee voorschrif-
ten in één keer.

(Even stilte. Ze turen nog wat in de onbestemde verte en keren dan terug naar hun posities, ieder een paar meter verwijderd van het pak).

Lode – Gewoonlijk wordt iets dat verpakt is, een cadeau genoemd.

Claude – En iets dat uit de lucht komt te vallen ... een verrassing.

Lode – Of een regenbui.

Claude – Openmaken dan maar?

Lode – Hoe groter het cadeau, hoe groter de ontgoocheling. Laten we de spanning nog even ...

(Nu rolt het ding zich plotseling in één beweging op zijn andere zijde. L en C reageren verbijsterd en springen opzij).

Claude – Shit man!

Lode – Godver in de hoge hemel!

(Ze staren een minuut lang beweging- en sprakeloos naar het ding, dat verder niet meer lijkt te bewegen. L en C communiceren een poos pantomimisch en mimisch).

Claude – Maar daar kom ik niet aan, hoor!

Lode – En ik nog veel minder!

(Claude mikt nu een van de grond geplukt steentje naar het pak).

Lode – Hij is weer in slaap gevallen.

Claude – Hij? Het? Zij?

(Lode gooit nu ook een van de grond geplukt steentje naar het pak).

Claude – Kijk wie er nu wie imiteert!

Lode – Zeg ... lichtgeraakt persootje! *(Gooit nog een steentje naar het ding.)* Van die hier kun je dat niet zeggen ...

Claude – Als dat ding nog één keer beweegt, dan ... *(vluchtgebaar).*

Lode – ... Ik ook! *(idem)*

Claude – We zitten hier toch wel met een rare bevalling.

Lode – One way ticket ... recht van God de Vader. Gewoonlijk is het omgekeerd: reizen Hiernamaals.

Claude – Zeg, moeten we niet ergens naartoe bellen?

Lode – Ja, maar naar wie? Wat? De dienst Gevallen Voorwerpen?

(Het pak wentelt zich nu weer op zijn andere zij. Lode en Claude deinzen geschrokken achteruit).

Claude – ... of de dienst Levende Zielen!

Lode – Nu heb ik er genoeg van.

Claude – Ofwel ...

Lode – Ofwel ...

BEIDEN – Ofwel ...

(Ze beschrijven steeds kleiner wordende cirkels om het pak heen).

Lode – Zeg Claude, wist je dat de Russen hun frambozen pletten in spierwitte melk?

Claude – Maar Lode, wat zeg jij nu!? Wat heeft dat godverongelukt met dat ding hier te maken!?

Lode – Je weet nooit dat er een Rus in zit.

Claude – Ja, met een fles melk in zijn hand zeker. Jij bent ver heen, hij is ver heen. Flauwe plezanterik.

(Totaal onverwacht staat het ding nu op. Razendsnelle 'ontmanteling'. Komt tevoorschijn: een kerel in 'legerstockplunje' met een fles melk in zijn hand. Hij steekt die omhoog en toast Lode, Claude en vervolgens de zaal toe: NAZDROVJE !!)

Lode *(trionfantelijk)* – Voila, en nu jij!!

Claude *(berustend, verslagen)* – De moraal? We zullen inderdaad nooit te weten komen of alle zwanen wit zijn.

Lode – Ik ben blij dat je het zelf zegt, Claude. Deze apparatsjik kan nu veilig uit dit stuk verwijderd worden.

DOEK